

Opozorilo: Neuradno prečiščeno besedilo predpisa predstavlja zgolj informativni delovni pripomoček, glede katerega organ ne jamči odškodninsko ali kako drugače.

Neuradno prečiščeno besedilo Zakona o preprečevanju nasilja v družini obsega:

- Zakon o preprečevanju nasilja v družini – ZPND (Uradni list RS, št. 16/08 z dne 15. 2. 2008),
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o preprečevanju nasilja v družini – ZPND-A (Uradni list RS, št. 68/16 z dne 4. 11. 2016),
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialnem varstvu – ZSV-H (Uradni list RS, št. 54/17 z dne 29. 9. 2017),
- Zakon o dolgotrajni oskrbi – ZDOsk (Uradni list RS, št. 196/21 z dne 17. 12. 2021).

ZAKON O PREPREČEVANJU NASILJA V DRUŽINI (ZPND)

(neuradno prečiščeno besedilo št. 3)

Prvi del: SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen (namen zakona)

(1) Ta zakon opredeljuje pojem nasilja v družini, določa vlogo in naloge državnih organov, nosilcev javnih pooblastil, izvajalcev javnih služb in drugih izvajalcev storitev na področju socialnega varstva, dolgotrajne oskrbe zdravstva, vzgoje in izobraževanja, organov samoupravnih lokalnih skupnosti (v nadaljnjem besedilu: organi in organizacije) in nevladnih organizacij pri obravnavanju nasilja v družini ter določa ukrepe za varstvo žrtev nasilja v družini.

(2) Za preprečevanje nasilja v družini in za varstvo ter pomoč žrtvi se poleg ukrepov, ki jih določa ta zakon, uporabljajo tudi ukrepi, določeni z drugimi zakoni in na njihovi podlagi izdanimi predpisi.

(3) S tem zakonom se v pravni red Republike Slovenije delno prenaša Direktiva 2012/29/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. 10. 2012 o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj in nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/PNZ (UL L št. 315 z dne 14. 11. 2012, str. 57), popravljena s Popravkom (UL L št. 287 z dne 31. 10. 2015, str. 87).

2. člen (opredelitev družinskih članov)

(1) Družinski člani oziroma članice (v nadaljnjem besedilu: družinski člani) po tem zakonu so:

- zakonec ali zunajzakonski partner,
- sorodnik v ravni vrsti,
- sorodniki v stranski vrsti do vštetega četrtega kolena,
- oseba v svaštvu v ravni vrsti,
- oseba v svaštvu v stranski vrsti do vštetega drugega kolena,

- posvojitelj in posvojenec,
- rejnik in otrok, nameščen v rejniško družino,
- skrbnik in varovanec,
- osebe, ki imajo skupnega otroka,
- osebe, ki živijo v skupnem gospodinjstvu,
- osebe, ki so v partnerskem razmerju, ne glede na to, ali živijo v skupnem gospodinjstvu.

(2) Za družinske člane po tem zakonu se štejejo osebe iz prejšnjega odstavka, tudi če sta razmerje ali skupnost prenehala.

(3) Za družinskega člana po tem zakonu se šteje tudi novi zakonec ali zunajzakonski partner ali partner v sklenjeni ali nesklenjeni partnerski zvezi družinskega člana ali otrok katerega od družinskih članov iz prvega odstavka tega člena.

3. člen **(opredelitev nasilja v družini)**

(1) Nasilje v družini (v nadaljnjem besedilu: nasilje) je prepovedano.

(2) Nasilje je vsaka uporaba fizičnega, spolnega, psihičnega ali ekonomskega nasilja enega družinskega člana (v nadaljnjem besedilu: povzročitelj nasilja) proti drugemu družinskemu članu (v nadaljnjem besedilu: žrtev) oziroma zanemarjanje ali zalezovanje žrtve ne glede na starost, spol ali katerokoli drugo osebno okoliščino žrtve ali povzročitelja nasilja, in telesno kaznovanje otrok.

(3) Fizično nasilje je vsaka uporaba fizične sile ali grožnja z uporabo fizične sile, ki žrtev prisili, da kaj stori ali opusti ali da kaj trpi ali ji omejuje gibanje oziroma komuniciranje in ji povzroči bolečino, strah ali ponižanje, ne glede na to, ali so nastale telesne poškodbe.

(4) Spolno nasilje so ravnanja s spolno vsebino, v katera žrtev ne privoli, je vanje prisiljena ali zaradi svoje stopnje razvoja ne razume njihovega pomena, grožnje z uporabo spolnega nasilja, ter javna objava spolnih vsebin o žrtvi.

(5) Psihično nasilje so ravnanja in razširjanje informacij, s katerimi povzročitelj nasilja pri žrtvi povzroči strah, ponižanje, občutek manjvrednosti, ogroženosti in druge duševne stiske, tudi če so storjena z uporabo informacijsko komunikacijske tehnologije.

(6) Ekonomsko nasilje je neupravičeno nadzorovanje ali omejevanje žrtve pri razpolaganju z dohodki oziroma upravljanju s premoženjem, s katerim žrtev samostojno razpolaga oziroma upravlja ali neupravičeno omejevanje razpolaganja oziroma upravljanja s skupnim premoženjem družinskih članov, neupravičeno neizpolnjevanje finančnih oziroma premoženjskih obveznosti do družinskega člana ali neupravičeno prelaganje finančnih oziroma premoženjskih obveznosti na družinskega člana.

(7) Zanemarjanje je oblika nasilja, kadar povzročitelj nasilja opušča dolžno skrb za žrtev, ki jo potrebuje zaradi bolezni, invalidnosti, starosti, razvojnih ali drugih osebnih okoliščin.

(8) Zalezovanje je naklepno ponavljajoče se neželjeno vzpostavljanje stika, zasledovanje, fizično vsiljevanje, opazovanje, zadrževanje na krajih, kjer se žrtev giba ali druga oblika neželenega vdora v življenje žrtve.

3.a člen **(prepoved telesnega kaznovanja otrok)**

(1) Telesno kaznovanje otrok je prepovedano.

(2) Telesno kaznovanje otrok je vsako fizično, kruto ali ponižujoče kaznovanje otrok oziroma vsako dejanje, namenjeno kaznovanju otrok, ki ima elemente fizičnega, psihičnega ali spolnega nasilja ali zanemarjanja kot vzgojne metode.

4. člen (posebno varstvo in skrb)

(1) Posebno varstvo pred nasiljem uživa mladoletni družinski član (v nadaljnjem besedilu: otrok).

(2) Otrok je žrtev nasilja tudi, če je prisoten pri izvajanju nasilja nad drugim družinskim članom ali živi v okolju, kjer se nasilje izvaja.

(3) Posebne skrbi pri obravnavanju nasilja in nudenju pomoči žrtvam so deležne starejše osebe in invalidi ter osebe, ki zaradi osebnih okoliščin niso sposobne skrbeti zase.

5. člen (dolžnost ravnanja)

Organi in organizacije so dolžni izvesti vse postopke in ukrepe, ki so potrebni za zaščito žrtve glede na stopnjo njene ogroženosti in zaščito njenih koristi in pri tem zagotoviti spoštovanje integritete žrtve. Če je žrtev nasilja otrok, imajo koristi in pravice otroka prednost pred koristmi in pravicami drugih udeleženk oziroma udeležencev postopka.

6. člen (dolžnost prijave)

(1) Organi in organizacije ter nevladne organizacije, ki pri svojem delu izvedo za okoliščine, na podlagi katerih je mogoče sklepati, da se izvaja nasilje, so dolžni o tem takoj obvestiti center za socialno delo, razen v primeru, če žrtev temu izrecno nasprotuje in ne gre za sum storitve kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti.

(2) Vsakdo, zlasti pa strokovni delavci oziroma delavke v zdravstvu ter osebje vzgojno-varstvenih, vzgojno-izobraževalnih zavodov in socialnih zavodov, ter izvajalci vsebin za otroke v športnih in kulturnih združenjih, ne glede na določbe o varovanju poklicne skrivnosti takoj obvesti center za socialno delo, policijo ali državno tožilstvo, kadar sumi, da je žrtev nasilja otrok ali oseba, ki zaradi osebnih okoliščin ni sposobna skrbeti zase.

7. člen (spremljevalec žrtve)

(1) Žrtev nasilja si lahko izbere osebo (v nadaljnjem besedilu: spremljevalec), ki jo lahko spremlja v vseh postopkih, povezanih z nasiljem in v postopkih, kjer je udeležen povzročitelj nasilja.

(2) Za prisotnost spremljevalca v postopkih iz prejšnjega odstavka zadostuje, da žrtev pred pričetkom postopka ali v postopku izjavi, da jo določena oseba spremlja in da želi, da je v postopku prisotna.

(3) Spremljevalec je lahko vsaka polnoletna oseba, ki v postopku ni obravnavana kot povzročitelj nasilja.

(4) Spremljevalec pomaga žrtvi pri zaščiti njene integritete v postopkih pred organi in organizacijami, pomaga pri iskanju rešitev in nudi žrtvi psihično oporo.

(5) Organ, ki vodi postopek, prepove osebi spremljati žrtev v postopku, če ne izpolnjuje pogoja iz tretjega odstavka tega člena oziroma, če obstoji verjetnost, da oseba ne bo mogla opravljati nalog iz prejšnjega odstavka glede na sorodstvene ali druge povezave z žrtvijo ali povzročiteljem nasilja.

8. člen **(pravica žrtve do zagovornika)**

Žrtev nasilja ima pravico do zagovornice oziroma zagovornika (v nadaljnjem besedilu: zagovornik), ki v skladu s posebnimi predpisi štiti žrtvine koristi v postopkih in aktivnostih, ki jo zadevajo.

9. člen **(varstvo identitete žrtve)**

(1) O žrtvah ali povzročiteljih nasilja ne smejo biti javnosti posredovani podatki, na podlagi katerih bi bilo mogoče prepoznati žrtev ali njeno družino. Posredovanje podatkov je dopustno le, če polnoletna žrtev s tem izrecno soglaša in s tem ne izpostavlja otrok ali njihovih osebnih podatkov.

(2) Starši ali otrokov skrbnik, rejnik, posvojitelj so dolžni v okviru izvajanja skrbi za otroka tega varovati pred izpostavljanjem javnosti.

9.a člen **(varstvo podatkov o žrtvi)**

Organi in organizacije ter nevladne organizacije kot poklicno skrivnost varujejo podatke o nastanitvi žrtve in njenih otrok ali drugih ukrepih za njihovo zaščito.

9.b člen **(informiranje žrtev)**

Organi in organizacije ter nevladne organizacije zagotovijo, da žrtve prejmejo ustrezne in pravočasne informacije o razpoložljivih podpornih storitvah in pravnih sredstvih v jeziku, ki ga razumejo.

Drugi del: MREŽA IN NALOGE ORGANOV IN ORGANIZACIJ TER NEVLADNIH ORGANIZACIJ

10. člen **(vloga organov in organizacij ter nevladnih organizacij)**

(1) Organi in organizacije ter nevladne organizacije so dolžne v okviru z zakoni in drugimi predpisi določenimi nalogami in pooblastili prednostno obravnavati primere nasilja,

zagotavljati medsebojno obveščanje in pomoč z namenom preprečevanja in odkrivanja nasilja, odpravljanja vzrokov ter nudenja pomoči žrtvi pri vzpostavitvi pogojev za varno življenje.

(2) Ministrica oziroma minister (v nadaljnjem besedilu: minister) pristojen za družino, natančneje določi postopke medsebojnega obveščanja in nudenja pomoči iz prejšnjega odstavka.

(3) Ministri, pristojni za delovanje policije, zdravstvenih organizacij, socialno-varstvenih in vzgojno-izobraževalnih zavodov, določijo v soglasju z ministrom pristojnim za družino, pravila in postopke, ki zagotavljajo usklajeno delovanje organov in organizacij, in ki jih morajo organi in organizacije z navedenih področij upoštevati pri obravnavanju primerov nasilja.

(4) Strokovni delavci v organih in organizacijah, ki v okviru pravil in postopkov iz prejšnjega odstavka opravljajo naloge na področju nasilja, se v okviru stalnega izobraževanja, izpopolnjevanja in usposabljanja obvezno redno izobražujejo zlasti o preprečevanju in odkrivanju nasilnih dejanj, pregonu, sojenju in izvrševanju sankcij za ta nasilna dejanja, o enakosti med ženskami in moškimi, o potrebah in pravicah žrtev ter preprečevanju sekundarne viktimizacije v obsegu, ki ga določijo ministri iz prejšnjega odstavka.

(5) Odgovorne osebe v organih in organizacijah ter nevladne organizacije zagotovijo usposabljanje vseh strokovnih delavcev, ki se v okviru svojega dela srečujejo z žrtvami oziroma povzročitelji nasilja.

(6) Sodniki in državni tožilci, ki se pri svojem delu srečujejo z žrtvami oziroma povzročitelji nasilja, se v okviru stalnega izobraževanja, izpopolnjevanja in usposabljanja obvezno redno izobražujejo s področij iz četrtega odstavka tega člena.

11. člen (nacionalni program)

(1) Državni zbor na predlog vlade sprejme resolucijo o nacionalnem programu preprečevanja nasilja v družini in nasilja nad ženskami (v nadaljnjem besedilu: nacionalni program) za obdobje šestih let.

(2) Nacionalni program pripravi ministrstvo, pristojno za družino, v sodelovanju z drugimi ministrstvi, obsega pa zlasti:

- oceno stanja in opredelitev ključnih problemov na področju preprečevanja nasilja v družini in nasilja nad ženskami;
- temeljne cilje, usmeritve in naloge na področju preprečevanja nasilja v družini in nasilja nad ženskami v obdobju, ki ga obsega nacionalni program;
- nosilce akcijskih načrtov za izvajanje usmeritev in nalog iz nacionalnega programa na posameznih področjih;
- preventivne dejavnosti;
- podatke, ki se bodo v okviru dejavnosti državne statistike zbirali, obdelovali, povezovali, shranjevali, analizirali in izkazovali;
- usmeritve za obvezno in redno sistematično izobraževanje in usposabljanje strokovnih delavcev vseh organov in organizacij;
- zagotavljanje finančnih in drugih sredstev tudi za delovanje nevladnih organizacij na področju preprečevanja nasilja;
- usmeritve za delo z otroki, žrtvami spolne zlorabe;
- delo s povzročitelji nasilja.

12. člen (akcijski načrti)

(1) Akcijski načrti so izvedbeni akti nacionalnega programa, ki za posamezno področje opredelijo potrebne aktivnosti za obdobje dveh let.

(2) Predloge akcijskih načrtov na podlagi poročil o preteklem dveletnem obdobju in morebitne dodatne predloge posameznih ministrstev pripravi delovna skupina, ki jo za ta namen ustanovi ministrstvo, pristojno za družino, in skupni akcijski načrt za dveletno obdobje predloži v sprejem vladi.

(3) Ministrstva pošljejo ministrstvu, pristojnemu za družino, poročilo iz prejšnjega odstavka najkasneje dva meseca pred iztekom vsakokratnega akcijskega načrta.

13. člen (poročanje o izvajanju nacionalnega programa)

Vlada vsaki dve leti poroča državnemu zboru o izvajanju nacionalnega programa. V poročilu navede ukrepe in aktivnosti, izvedene v preteklem dveletnem obdobju.

14. člen (naloge centrov za socialno delo)

(1) Center za socialno delo nudi žrtvi in povzročitelju nasilja storitve po zakonu, ki ureja socialno varstvo, pri čemer je cilj obravnavanja odprava neposredne ogroženosti in skrb za žrtvino dolgoročno varnost, z odpravo vzrokov oziroma okoliščin, v katerih prihaja do nasilja, prek reševanja njenih socialnih in materialnih pogojev bivanja.

(2) Center za socialno delo posebej skrbno obravnava primere nasilja, kjer je žrtev nasilja otrok, zlasti kadar gre za sum spolne zlorabe otrok.

(3) Center za socialno delo lahko na zaprosilo žrtve pridobi od zavoda za prestajanje kazni zapora podatek o prostih izhodih, morebitnem pobegu s prestajanja kazni zapora in predvidenem datumu odpusta obsojenca, ki je nad žrtvijo ali njenimi otroki izvajal nasilje.

(4) Center za socialno delo lahko napoti povzročitelja nasilja v ustrezne socialnovarstvene, izobraževalne, psihosocialne ali zdravstvene programe, ki jih izvajajo organi in organizacije ter nevladne organizacije. Center pri izvajalcu programa iz prejšnjega stavka preveri udeležbo povzročitelja na napoten program. Neudeležba ali neredno obiskovanje programa v katerega je bil povzročitelj nasilja napoten, pomeni oteževalno okoliščino za povzročitelja nasilja v sodnih postopkih na podlagi tega zakona.

(5) Pri centru za socialno delo se za obravnavanje nasilja v družini ustanovi multidisciplinarni tim. Udeležba na timu je za vse vabljene obvezna.

(6) Sestavo multidisciplinarnega tima in način dela določi minister, pristojen za družino.

15. člen (načrt pomoči žrtvi)

(1) Center za socialno delo je po proučitvi okoliščin primera dolžan nuditi žrtvi oblike pomoči po zakonu, ki ureja socialno varstvo in oceniti, ali je potrebno oblikovati načrt pomoči žrtvi, ki ga oblikuje skupaj z žrtvijo. Načrt pomoči oblikuje, če je za vzpostavitev varnega okolja žrtve potrebno dlje časa trajajoče ukrepanje oziroma je potrebnih več ukrepov pomoči in v drugih primerih, če oceni, da je to potrebno.

(2) Načrt pomoči se pripravi v okviru multidisciplinarnega tima iz tretjega odstavka 14. člena tega zakona. Center za socialno delo pozove k sodelovanju v timu tudi druge organe in organizacije, ki so ali bodo v okviru področja svojega delovanja obravnavali žrtev oziroma povzročitelja nasilja ter nevladne organizacije. Odgovorne osebe organov in organizacij, ki so pozvane k pripravi načrta pomoči, so dolžne zagotoviti sodelovanje predstavnikov organov in organizacij.

(3) Če je žrtev nasilja otrok, se v načrtu pomoči predvidijo tudi ukrepi za varstvo otroka po predpisih, ki urejajo družinska razmerja.

16. člen (služba za koordinacijo in pomoč žrtvam)

(1) Pri centru za socialno delo se z namenom zagotavljanja pomoči žrtvam nasilja, izvajanja interventne službe, povezovanja dejavnosti organov in organizacij ter spremljanja in analiziranja pojavov nasilja v družini oblikuje služba za koordinacijo in pomoč žrtvam. Služba za koordinacijo in pomoč žrtvam izvaja storitve po zakonu, ki ureja socialno varstvo, nujne ukrepe za varovanje otrokovih koristi po zakonu, ki ureja družinska razmerja, in druge naloge v skladu s predpisi.

(2) Služba za koordinacijo in pomoč žrtvam vključuje interventno službo in krizne centre.

17. člen (nevladne organizacije)

(1) Nevladne organizacije s področja obravnave in zaščite proti nasilju v okviru svojih programov nudijo zaščito in psihosocialno pomoč žrtvam, organizirajo programe za učenje povzročiteljev nasilja o nenasilnem vedenju v medosebnih odnosih z namenom preprečevanja nadaljnjega nasilja in spreminjanja nasilnih vedenjskih vzorcev ter sodelujejo z organi in organizacijami z različnih področij, kot so: policija, državno tožilstvo, sodišče, center za socialno delo, zdravstvene organizacije, vzgojno-izobraževalni zavodi.

(2) Nevladne organizacije sodelujejo z organi in organizacijami pri obravnavanju posameznih primerov žrtev in povzročiteljev nasilja. Nevladne organizacije se v okviru programov, ki jih izvajajo, vključujejo tudi v neposredno izvedbo ukrepov za zaščito žrtve.

17.a člen (sredstva iz proračuna)

Iz proračuna Republike Slovenije se zagotavljajo sredstva za:

- izvajanje nalog iz nacionalnega programa;
- spremljanje in preučevanje stanja na področju nasilja;
- usposabljanje s področja nasilja, zlasti nasilja nad otroki, vključujoč spolno zlorabo otrok;
- financiranje programov prepoznavanja in učenja veččin pozitivnega starševstva na področju vzgoje otrok;

- oblikovanje ukrepov za preprečevanje nasilja, spremljanje izvajanja in ocenjevanje učinkovitosti teh ukrepov s pripravo predlogov za izboljšanje;
- pripravo, medresorsko usklajevanje in izvajanje programov preprečevanja nasilja;
- sofinanciranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti na področju preprečevanja nasilja.

Tretji del: UKREPI ZA ZAGOTOVITEV VARNOSTI ŽRTVE

18. člen (varovanje življenja in zagotavljanje osebne varnosti žrtve)

(1) Policija varuje življenje in zagotavlja osebno varnost žrtve v skladu s predpisi, ki urejajo naloge in pooblastila policije.

(2) Policija na prošnjo žrtve zagotovi žrtvi in njenemu spremljevalcu varnost ob vstopu v stanovanjske in druge prostore, v katerih žrtev prebiva oziroma jih ima v uporabi, da lahko iz njih vzame stvari, ki so potrebne za zagotavljanje njenih osnovnih življenjskih potreb in osnovnih življenjskih potreb njenih otrok ter stvari, ki jih potrebuje za opravljanje svojega dela.

(3) Šteje se, da je žrtev, ko je zaprosila policijo za varovanje iz prejšnjega odstavka, izrazila izrecno dovoljenje, da policisti lahko vstopijo v stanovanjske in druge prostore zaradi zagotavljanja njene varnosti.

(4) Policija lahko prekine izvedbo postopka iz drugega odstavka tega člena, če žrtev ali njen spremljevalec žrtve ne upošteva navodil policije o zagotavljanju varnosti, ali če žrtev ne ravna z namenom pridobiti stvari iz drugega odstavka tega člena.

(5) Ob upoštevanju okoliščin iz prejšnjega postopka in na podlagi nove prošnje žrtve lahko policija izjemoma ponovno izvede postopek iz tega člena.

(6) Policija lahko zavrne prošnjo žrtve iz drugega odstavka tega člena, če so nastopile okoliščine, zaradi katerih žrtev nima pravice vstopiti v stanovanjske in druge prostore.

19. člen (ukrepi sodišča zaradi nasilnih dejanj)

(1) Sodišče lahko povzročitelju nasilja, ki je žrtev telesno poškodoval, ali ji je prizadejal škodo na zdravju, ali je drugače protipravno posegel v njeno dostojanstvo ali druge osebne pravice, zlasti:

- prepove vstopiti v stanovanje, v katerem živi žrtev;
- prepove zadrževati se v določeni bližini stanovanja, v katerem živi žrtev;
- prepove zadrževati in približevati se krajem, kjer se žrtev običajno nahaja (na primer delovno mesto, šola, vrtec ...);
- prepove navezovati stike z žrtvijo na kakršenkoli način, vključno s sredstvi za komuniciranje na daljavo in tudi prek tretjih oseb;
- prepove vzpostaviti vsakršno srečanje z žrtvijo;
- prepove objavljati osebne podatke žrtve, dokumentov iz sodnih in upravnih spisov in osebnih zapisov, ki se nanašajo na žrtev;
- odloči o prepustitvi stanovanja v skupni uporabi žrtvi v skladu z 21. členom tega zakona.

(2) Ukrepe po prejšnjem odstavku lahko sodišče izreče tudi:

- če je povzročitelj nasilja žrtvi grozil, da jo bo poškodoval ali drugače protipravno posegel v njeno dostojanstvo ali druge osebne pravice;
- če je povzročitelj nasilja protipravno vstopil v stanovanje, v katerem živi žrtev, v prostore kjer dela, ali kako drugače motil njeno mirno posest;
- če povzročitelj nasilja žrtev proti njeni izrecni volji protipravno nadleguje, na primer z zasledovanjem ali uporabo sredstev za komuniciranje na daljavo;
- če povzročitelj nasilja žrtev proti njeni izrecni volji protipravno nadleguje z uporabo oziroma objavljanjem osebnih podatkov žrtve, dokumentov iz sodnih in upravnih spisov in osebnih zapisov, ki se nanašajo na žrtev.

(3) Če ta zakon ne določa drugače, sodišče izreče ukrep iz prvega odstavka tega člena za največ 12 mesecev. Žrtev lahko poda predlog za podaljšanje trajanja izrečenega ukrepa pred iztekom roka, za katerega je bil ukrep izrečen. Sodišče lahko trajanje ukrepa podaljša večkrat, vendar vsakokrat za največ 12 mesecev, če ta zakon ne določa drugače.

19.a člen (napotitev v programe)

(1) Če sodišče izreče ukrep iz prejšnjega člena, lahko povzročitelja nasilja napoti v ustrezne socialnovarstvene, izobraževalne, psihosocialne in zdravstvene programe, ki jih izvajajo organi in organizacije ter nevladne organizacije.

(2) Seznam programov in izvajalcev iz prejšnjega odstavka vodi ministrstvo, pristojno za družino.

20. člen (ukrepi za zagotavljanje varstva otrok)

Za zagotavljanje varstva otrok lahko sodišče poleg ukrepov iz 19. člena tega zakona:

- prepove prehod državne meje otroku, razen s posebej določeno osebo, organom ali organizacijo;
- predlaga odvzem osebnega dokumenta otroka v skladu z zakonom;
- prepove izdajo osebnega dokumenta otroku na podlagi vloge enega ali obeh staršev ali tretje osebe;
- prepove vročitev osebnega dokumenta otroka enemu ali obema staršema ali tretji osebi;
- odloči o nujnem zdravniškem pregledu otroka ali zdravljenju otroka in o drugih zdravstvenih posegih.

21. člen (prepustitev stanovanja v skupni uporabi)

(1) Sodišče lahko naloži povzročitelju nasilja, ki živi ali je živel v skupnem gospodinjstvu z žrtvijo, da mora stanovanje v skupni uporabi prepustiti žrtvi v izključno uporabo v obsegu, kot ga je imel v uporabi sam.

(2) Sodišče časovno ne omeji trajanja ukrepa iz prejšnjega odstavka, če povzročitelj nasilja ni lastnik, solastnik ali skupni lastnik stanovanja v skupni uporabi.

(3) Če sta žrtev in povzročitelj nasilja solastnika ali skupna lastnika stanovanja v skupni uporabi, če imata na zemljišču, na katerem je stanovanje v skupni uporabi, stavbno pravico, pravico užitka ali rabe, ali če sta ga skupaj najela, sodišče omeji trajanje ukrepa iz

prvega odstavka tega člena na največ 12 mesecev. Sodišče lahko trajanje ukrepa na predlog žrtve podaljša še za največ 12 mesecev.

(4) Sodišče omeji trajanje ukrepa iz prvega odstavka tega člena na največ šest mesecev, če je povzročitelj nasilja sam ali s tretjo osebo lastnik, solastnik ali skupni lastnik stanovanja v skupni uporabi, ali če ima na zemljišču, na katerem je stanovanje, sam ali s tretjo osebo stavbno pravico, pravico užitka ali rabe, ali če ga je sam ali s tretjo osebo najel. Če žrtev v roku, ki ga določi sodišče, kljub skrbnemu prizadevanju ne more najti drugega primerne bivalnega prostora, lahko sodišče rok iz prejšnjega stavka na predlog žrtve izjemoma podaljša še za največ šest mesecev, razen če bi to povzročilo nesorazmerno težko breme za tretjo osebo.

(5) Povzročitelj nasilja, ki mora žrtvi stanovanje prepustiti v izključno uporabo, mora opustiti vsa dejanja, ki bi utegnila otežiti ali ovirati takšno uporabo.

(6) Žrtev, ki ji je stanovanje prepuščeno v izključno uporabo, nosi v času izključne uporabe stanovanja stroške rednega upravljanja stanovanja.

22. člen **(stanovanjsko varstvo v primeru nasilja ob razvezi)**

(1) Ob razvezi zakonske zveze sme zakonec, nad katerim drugi zakonec izvaja nasilje ali če izvaja nasilje nad njegovimi otroki, zahtevati, da mu drugi zakonec prepusti v izključno uporabo stanovanje, v katerem skupaj živita oziroma sta živela.

(2) Sodišče lahko dodeli stanovanje v izključno uporabo zakoncu, ki vloži zahtevo iz prejšnjega odstavka, čeprav bi sicer obstajali pogoji za dodelitev le dela stanovanja, če je to potrebno, da se ob razvezi prepreči nasilje med zakoncema ali nasilje nad otroki.

(3) Sodišče omeji trajanje ukrepa iz prejšnjega odstavka na največ šest mesecev. Na predlog žrtve lahko sodišče ukrep izjemoma podaljša še za največ šest mesecev.

(4) Zakonec, ki mu je stanovanje prepuščeno v izključno uporabo, nosi v času izključne uporabe stanovanja stroške rednega upravljanja stanovanja.

(5) Zakonec, ki je drugemu zakoncu zavezan prepustiti stanovanje v uporabo, je dolžan opustiti vse, kar bi temu zakoncu oteževalo ali preprečilo uporabo stanovanja ali njegovega dela.

(6) Določbe tega člena se uporabljajo tudi za zunajzakonske partnerje.

22.a člen **(postopek odločanja sodišča o ukrepih)**

(1) Za postopek odločanja sodišča o ukrepih (v nadaljevanju: postopek) po tem zakonu se uporabljajo določbe zakona, ki ureja nepravdni postopek, če ni v tem zakonu drugače določeno.

(2) Za postopek po tem zakonu je stvarno pristojno okrožno sodišče.

(3) V postopkih po tem zakonu je krajevno pristojno tudi sodišče, kjer ima žrtev stalno ali začasno prebivališče.

(4) Postopki po tem zakonu so nujni in prednostni.

(5) V postopkih po tem zakonu sodišče, kadar odloči po opravljenem naroku, izda odločbo v osmih dneh.

(6) V postopkih po tem zakonu je javnost izključena.

(7) V postopkih po tem zakonu je žrtev oproščena plačila sodnih taks.

(8) Sodišče v postopkih po tem zakonu odloča o stroških postopka po prostem preudarku.

22.b člen (začetek postopka po tem zakonu)

(1) Postopek po tem zakonu se začne na predlog žrtve. Center za socialno delo lahko predlaga začetek postopka s soglasjem žrtve.

(2) Kadar je žrtev otrok, se postopek po tem zakonu začne na predlog otroka, starejšega od petnajst let, staršev oziroma enega od staršev, če jim ni odvzeta roditeljska pravica, skrbnika ali centra za socialno delo.

(3) Kadar je žrtev oseba, ki ji je odvzeta poslovna sposobnost, se postopek po tem zakonu začne na predlog skrbnika ali centra za socialno delo.

(4) Predlog iz prvega odstavka tega člena mora biti podan najpozneje v šestih mesecih, odkar je žrtev zadnjič utrpela telesno poškodbo, ali ji je povzročitelj nasilja prizadejal škodo na zdravju, ali je drugače posegel v njeno dostojanstvo ali druge osebne pravice.

22.c člen (roki za odgovor na predlog)

Rok za odgovor na predlog za začetek postopka po tem zakonu je osem dni.

22.č člen (sklep o izreku ukrepa)

V sklepu, s katerim sodišče izreče ukrep po tem zakonu, izreče tudi denarno kazen za primer, če povzročitelj nasilja ne bo ravnal v skladu s sklepom sodišča ali bo kršil dolžnost iz petega odstavka 21. člena ali dolžnost iz petega odstavka 22. člena tega zakona. Denarna kazen se izreče v skladu z določbami zakona, ki ureja izvršbo, o izvršbi glede obveznosti kaj storiti, dopustiti ali opustiti.

22.d člen (izrek ukrepa brez izjave povzročitelja nasilja)

(1) Kadar iz predloga izhaja, da je podana verjetnost, da povzročitelj nasilja ogroža življenje ali resno ogroža zdravje žrtve ali njenih otrok ali je to potrebno zaradi varstva koristi otroka, lahko sodišče izda obrazložen sklep, s katerim odloči o ukrepu, ne da bi poslalo predlog v odgovor povzročitelju nasilja.

(2) V primeru iz prejšnjega odstavka se predlog za začetek postopka vroči povzročitelju nasilja skupaj s sklepom sodišča.

(3) Zoper sklep iz prvega odstavka tega člena je dovoljen ugovor v osmih dneh od vročitve sklepa. O ugovoru odloči sodišče, ki je izdalo sklep. Ugovor ne zadrži izvršitve sklepa.

22.e člen (prepoved alternativnega reševanja sporov)

V postopkih, ki se vodijo zaradi vseh oblik nasilja, je alternativno reševanje sporov izključeno.

22.f člen (pritožba)

(1) Zoper sklep, s katerim je sodišče odločilo o predlogu, razen zoper sklep iz prvega odstavka 22.d člena tega zakona, in zoper sklep, s katerim je zavrnilo ugovor iz tretjega odstavka 22.d člena tega zakona, je dovoljena pritožba v osmih dneh od vročitve sklepa.

(2) Pritožba ne zadrži izvršitve sklepa.

(3) Pritožbeno sodišče odloči o pritožbi v osmih dneh.

22.g člen (varstvo otrok)

(1) Sodišče pri odločanju v postopkih iz tega zakona upošteva tudi otrokovo mnenje, če ga je otrok izrazil sam ali po osebi, ki ji zaupa in jo je sam izbral, in če je sposoben razumeti njegov pomen in posledice.

(2) Če so ukrepi po tem zakonu izrečeni zaradi varstva otroka, spremlja njihovo izvajanje center za socialno delo.

(3) Center za socialno delo izvede tudi vse druge potrebne ukrepe za varstvo otroka v skladu z zakonom, ki ureja družinska razmerja.

(4) Če sodišče izreče ukrep iz 19. člena tega zakona otroku, ki je povzročitelj nasilja, center za socialno delo izvede ukrepe, potrebne za varstvo otroka na način, da se spoštuje odločitev sodišča.

22.h člen (obveščanje)

(1) Sodišče o izrečenih ukrepih po tem zakonu takoj obvesti policijo in center za socialno delo ter vzgojno-varstveni ali vzgojno-izobraževalni zavod, ki ga otrok obiskuje.

(2) Če sodišče izreče ukrep glede izdaje, vročitve ali odvzema osebnega dokumenta, o tem takoj obvesti ministrstvo, pristojno za notranje zadeve.

23. člen (izvršitev izrečenih ukrepov in denarne kazni)

(1) Če povzročitelj nasilja krši ukrep, ki ga je sodišče izreklo na podlagi prve, druge, tretje, četrte ali pete alineje prvega odstavka 19. člena tega zakona, žrtev o tem obvesti policijo, ki ukrepa v skladu s pristojnostmi, ki jih ima glede kršitev ukrepa prepovedi približevanja določeni osebi, kraju ali območju, v skladu z zakonom, ki ureja naloge in pooblastila policije. Policija o ugotovljenih kršitvah obvesti sodišče, ki je izreklo ukrep.

(2) Denarno kazen, izrečeno v sklepu sodišča, izvrši sodišče, ki jo je izreklo, v skladu z zakonom, ki ureja izvršbo.

(3) Izvršbo v primeru prepustitve stanovanja po 21. in 22. členu tega zakona opravi sodišče, ki je ukrep izreklo, po pravilih zakona, ki ureja izvršbo za izpraznitev in izročitev nepremičnin.

24. člen (črtan)

Četrti del: BREZPLAČNA PRAVNA POMOČ

25. člen (brezplačna pravna pomoč)

Kolikor ni v tem zakonu drugače določeno, se za brezplačno pravno pomoč žrtvi nasilja uporablja zakon, ki ureja brezplačno pravno pomoč.

26. člen (pogoji za dodelitev brezplačne pravne pomoči)

(1) Do brezplačne pravne pomoči po tem zakonu je, ne glede na določbe zakona, ki ureja brezplačno pravno pomoč, upravičena oseba, za katero je bila podana ocena o ogroženosti.

(2) Mnenje o ogroženosti osebe poda pristojni center za socialno delo.

27. člen (obseg dodelitve brezplačne pravne pomoči)

Brezplačna pravna pomoč se po tem zakonu odobri za postopke, ki tečejo zaradi ukrepov po 19., 20., 21. in 22. členu tega zakona in za postopke po zakonu, ki ureja družinska razmerja, če je to po mnenju centra za socialno delo nujno potrebno.

28. člen (prednostno obravnavanje)

Pristojni organ za brezplačno pravno pomoč obravnava prošnje, vložene po tem zakonu, prednostno.

Peti del: ZBIRKE PODATKOV

29. člen
(uporaba določb zakona, ki ureja varstvo osebnih podatkov)

Za obdelavo osebnih podatkov, vsebovanih v zbirkah podatkov, ter za varstvo informacijske zasebnosti posameznika, se uporabljajo določbe zakona, ki ureja varstvo osebnih podatkov, če ni s tem zakonom za posamezne primere določeno drugače.

30. člen
(namen obdelave osebnih podatkov)

Za potrebe pomoči žrtvi, obravnavanja povzročitelja nasilja, izdelave načrta pomoči žrtvi, njegovega izvajanja in spremljanja, za znanstveno-raziskovalne namene in za statistične namene centri za socialno delo obdelujejo osebne podatke in vodijo zbirke podatkov oseb, ki so jih obravnavali kot žrtve in kot povzročitelje nasilja po tem zakonu.

31. člen
(zbirke podatkov na področju nasilja v družini)

(1) Podatke o žrtvi in povzročitelju nasilja ter podatke o vrsti obravnave nasilja, se za namene, določene v 30. členu tega zakona, vnese v obstoječe zbirke podatkov, ki jih določa zakon, ki ureja socialno varstvo.

(2) Vnos podatkov v zbirke podatkov iz prejšnjega odstavka se lahko izvrši, ko je v skladu s prvim odstavkom 15. člena tega zakona sprejeta ocena, da je potrebno izdelati načrt pomoči žrtvi.

32. člen
(zbiranje podatkov)

(1) Podatki, ki jih vsebujejo zbirke podatkov iz 31. člena tega zakona, se zbirajo neposredno od posameznika ter iz uradnih zbirk, ki jih v Republiki Sloveniji vodijo za to pooblaščen organi in organizacije.

(2) Centri za socialno delo pri izvajanju nalog na podlagi tega zakona brezplačno pridobivajo podatke, ki jih potrebujejo za namene iz 30. člena tega zakona in za namene zbiranja podatkov po zakonu, ki ureja socialno varstvo, iz obstoječih zbirk podatkov naslednjih upravljavcev:

- Ministrstva za notranje zadeve – podatke o posamezniku in družinskih članih (ime in priimek, spol, datum rojstva, podatke o državljanstvu, podatke o prebivališču), podatke o sklenjenih zakonskih zvezah, razvezah in sklenjenih partnerskih zvezah iz centralnega registra prebivalstva in podatke o gospodinjstvu iz drugih evidenc Ministrstva za notranje zadeve;
- policije – podatke o izdanih odredbah za prepoved približevanja;
- izvajalcev vzgojne in izobraževalne dejavnosti – podatke o vključitvi v vzgojno izobraževalni zavod ter podatke iz zbirke podatkov o otrocih in mladostnikih, ki potrebujejo pomoč in svetovanje;
- Ministrstva za zdravje, Nacionalnega inštituta za javno zdravje in drugih izvajalcev zdravstvene dejavnosti – podatke o zdravstvenem stanju oziroma invalidnosti;
- Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Republike Slovenije – podatke o zavarovancih in uživalcih pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja;
- Javnega štipendijskega, razvojnega, invalidskega in preživninskega sklada Republike Slovenije – podatke o izplačanem nadomestilu preživnine;

- Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje – podatke o brezposelnih osebah ter o datumu in razlogih prenehanja vodenja v evidenci brezposelnih oseb in razlogih prenehanja izplačevanja materialnih pravic;
- javnih socialnovarstvenih zavodov in koncesionarjev s področja socialnega varstva – podatke o uživalcih pravic iz zakona, ki ureja starševsko varstvo in družinska razmerja ter iz zakona, ki ureja socialno varstvo, podatke o preživninah, o postavitvi pod skrbništvo in o imenovanju skrbnika, o namestitvi v rejništvo po zakonu, ki ureja izvajanje rejniške dejavnosti, o vključitvi v socialnovarstvene storitve oziroma programe in o obravnavah nasilja v družini;
- delodajalcev – podatke o zaposlitvi.

(3) V primerih iz prvega in drugega odstavka tega člena posameznikov, na katere se podatki nanašajo, ni potrebno predhodno seznaniti.

(4) Centri za socialno delo zbirajo le tiste podatke, ki jih potrebujejo za obravnavo posameznega primera.

33. člen (hramba podatkov)

Osebni podatki, ki so vpisani v zbirke podatkov iz 31. člena tega zakona, se hranijo največ deset let po vpisu. Po poteku tega roka se podatki arhivirajo.

Zakon o preprečevanju nasilja v družini – ZPND (Uradni list RS, št. [16/08](#)) vsebuje naslednje prehodne in končne določbe:

»Šesti del: PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

34. člen
(uporaba določbe o zagovorniku)

Določba 8. člena tega zakona se začne uporabljati z uveljavitvijo posebnega zakona, ki bo urejal pravico žrtev do zagovornika.

35. člen
(rok za predložitev nacionalnega programa)

Vlada najkasneje v enem letu po uveljavitvi tega zakona predloži državnemu zboru nacionalni program iz 11. člena tega zakona.

36. člen
(rok za sprejem podzakonskih predpisov)

Postopke, pravila in obseg izobraževanja iz 10. člena tega zakona morajo pristojni ministri sprejeti v enem letu po uveljavitvi tega zakona. Minister, pristojen za delo, družino in socialne zadeve, določi postopke medsebojnega obveščanja in nudenja pomoči iz 10. člena

ter podzakonski predpis iz četrtega odstavka 14. člena tega zakona v enem letu po uveljavitvi tega zakona.

37. člen
(rok za določitev območja)

Ustanovitelj centrov za socialno delo določi območje v okviru tretjega odstavka 16. člena tega zakona v šestih mesecih po uveljavitvi tega zakona.

38. člen
(uveljavitev)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.«.

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o preprečevanju nasilja v družini – ZPND-A (Uradni list RS, št. [68/16](#)) vsebuje naslednjo prehodno in končno določbo:

»26. člen
(prehodno obdobje)

Do izteka uporabe Zakona o registraciji istospolne partnerske skupnosti (Uradni list RS, št. 65/05, 55/09 – odl. US, 18/16 – odl. US in 33/16 – ZPZ, v nadaljnjem besedilu: ZRIPS) se za družinskega člana po tem zakonu štejeta tudi partner iz registrirane istospolne partnerske skupnosti in partner, ki živi v dalj časa trajajoči življenjski skupnosti, ki ni registrirana po ZRIPS, tudi če je partnerska skupnost prenehala.

KONČNA DOLOČBA

27. člen
(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.«.

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialnem varstvu – ZSV-H (Uradni list RS, št. [54/17](#)) vsebuje naslednjo končno določbo:

»20. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne 1. oktobra 2018.

Ne glede na prejšnji odstavek se novi 105.a člen zakona, 13. člen tega zakona in 15. člen tega zakona uporabljajo od dneva uveljavitve tega zakona.

Ne glede na prvi odstavek tega člena se novi 87.a člen zakona uporablja od dneva uveljavitve tega zakona in velja do 14. aprila 2019.

Do začetka uporabe določb iz prvega odstavka tega člena se glede vprašanj, ki jih te določbe urejajo, še naprej uporabljajo določbe Zakona o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 23/07 – popr., 41/07 – popr., 61/10 – ZSVarPre, 62/10 – ZUPJS, 57/12, 39/16, 52/16 – ZPPreb-1, 15/17 – DZ in 29/17).«.

Zakon o dolgotrajni oskrbi – ZDOsk (Uradni list RS, št. [196/21](#)) vsebuje naslednjo končno določbo:

»158. člen (začetek veljavnosti in uporabe)

(1) Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne en mesec po uveljavitvi, razen 145., 146., 147., 148., 150., 151., 152., 153., 154., 155. in 156. člen tega zakona, ki se začnejo uporabljati 1. januarja 2023, in v primerih iz 130. člena tega zakona ter drugega, tretjega, četrtega, petega, šestega, sedmega in osmega odstavka tega člena.

(2) Prva alineja 1. točke prvega odstavka 10. člena in tretji odstavek 15. člena tega zakona, ki urejata pravico do DO v instituciji iz drugega odstavka 58. člena tega zakona, se začneta uporabljati 1. januarja 2023.

(3) Tretja alineja 1. točke prvega odstavka 10. člena, 19., 20., 21., 22., 23., 24., 25., 26., 27., 28., 29., 30. člen, četrti odstavek 34. člena, peti odstavek 35. člena, četrti odstavek 39. člena, tretji odstavek 57. člena, 6. točka tretjega odstavka in peti odstavek 65. člena tega zakona, ki urejajo pravico do oskrbovalca družinskega člana iz 5. oddelka tega zakona, se začnejo uporabljati 1. januarja 2023.

(4) 34. člen tega zakona in četrta alineja drugega odstavka 39. člena tega zakona, ki urejata možnost alternativnega izvajanja pravice do DO, se začneta uporabljati 1. julija 2024.

(5) Druga alineja 1. točke prvega odstavka 10. člena, drugi in četrti odstavek 15. člena, drugi odstavek 34. člena tega zakona, ki urejajo pravico do DO na domu v skladu s petim odstavkom 58. člena tega zakona, se začnejo uporabljati 1. julija 2024.

- (6) 32. člen tega zakona se za upravičence, ki pravico do DO koristijo v načinu:
- DO v instituciji v skladu z drugim odstavkom 58. člena tega zakona, začne uporabljati 1. januarja 2023;
 - DO na domu v skladu s petim odstavkom 58. člena tega zakona, začne uporabljati 1. julija 2024;
 - denarnega prejemka v skladu z 18. členom tega zakona, začne uporabljati 1. julija 2024;
 - oskrbovalca družinskega člana iz 19. člena tega zakona, začne uporabljati 1. julija 2024.

(7) 33. člen tega zakona se za upravičence, ki pravico do DO koristijo v skladu s petim odstavkom 58. člena, 18. členom in 19. členom tega zakona, začne uporabljati 1. julija 2024.

(8) 84., 85., 86., 87. in 88. člen tega zakona, ki urejajo delovanje ZZZS, se začnejo uporabljati 1. januarja 2023.«.